

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

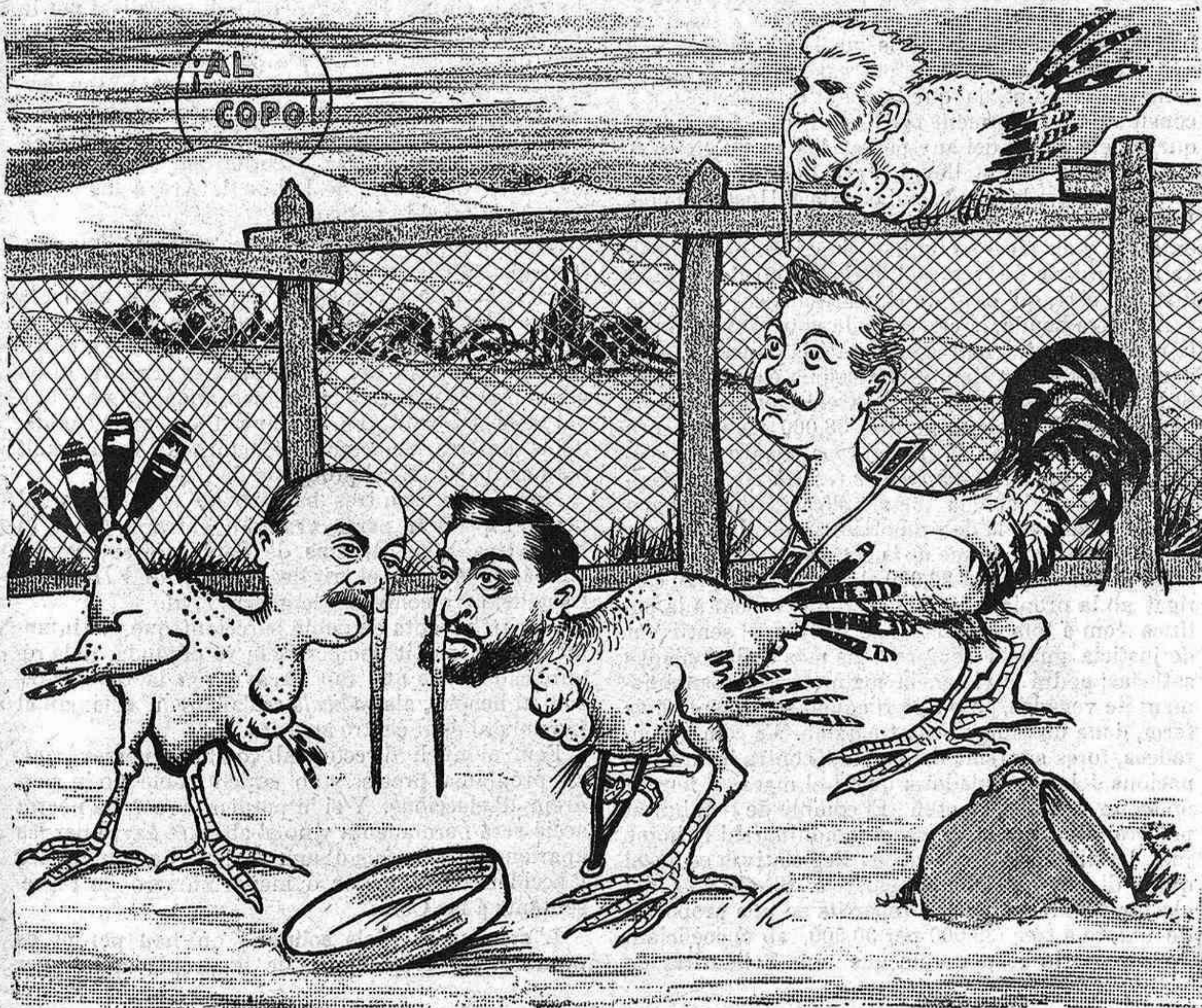
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

ELS NOSTRES GALLS

Plomats dintre 'l galliner de sas dolsas alegrías,

per ells el funest Nadal s' ha adelantat uns quants días.

ELS VOTS DE BARCELONA

BARCELONA ha parlat, y á horas d' ara no se sab avenir de lo qu' ha dit. Ab un any y mitj s' ha mudat el crit de la ciutat; las veus son las mateixas, pero lo qu' era acompanyament s' ha tornat cansó. Es el mal de las multituds, que perden l' enteniment així que 's mouhen. Quant falta un nucli directiu, orgánich, convergencia de voluntats fermas y d' intel·ligencias, las multituds passen epidemias d' entussiasme esbojarrat; llavoras els homes que las representan no 's cuydan més que de sobreexcitarlas, adaptantshi inconscientement. Es clar que no 'n poden sortir més que desoris y desgavells de las febradas impulsivas. Ciutats més ilustres que la nostra las han passat. Fa vuyt anys que París corria darrera del caball negre del general Boulanger, y portava al Parlament y al Consell Municipal als *patriotas* del sabre, ajudats pels capellans. Per aquell temps, Viena s' alsava al crit repulsiu de *¡Morin els jueus!* y donava la magistratura suprema al Lueger, per anti-semita... Son malalties del cos social, tan explicables com las del cos humá.

Ben mirat, las epidemias políticas de Barcelona, manifestadas á las eleccions son idénticas, per la falta d' aquell nucli directiu. Inflammatoria al any passat, produhida per l' infecció entussiasista de la *Festa del homenatge*, la movilizació espectacular de milers d' homes ab banderas per l' instint extrictament animal de defensa contra las balas y las bombas, sense més objecte precís que 'l de defensarse, es avuy, convulsió minvada pel gastament d' aquell estímulo immediat, ja que la ciutat está pacificada y consumida interiorment per l' esterilitat. Es evident que las eleccions del any passat las varen guanyar las protestas per la ley de Jurisdiccions, y sos antecedents y per la odiosa emboscada d' Hostafranchs. Las protestas, no revifadas per causas novas, s' han extingit, y els electors no han votat. Per aixó la baixa més grossa de vots solidaris (3,000) ha estat al districte seté, qu' es el de Hostafranchs.

A l' altre banda, la crescuda de vots s' explica per la reacció natural, corresponenta á la depressió solidaria. Y no val el dir que Barcelona es lerrouxista. Si la Solidaritat ha perdut las eleccions, ha estat porque las ha volgut perdre; 38,000 vots son més que 30,000. Es l' iniquitat del *copo* la seva perdició. En *Magí Pons* á la *Campana de Gracia* els feya veure als solidaris que la justa aplicació del sistema parlamentari es la de proporcionar els diputats als censos electorals, y que no 's pot privar de representació parlamentaria á 22,000 electors. Ara s' han castigat ab la propia iniquitat. Perque ¿veyeu? á la política com á tots els actes de la vida, el sentiment de justicia guanya sempre á las més endimoniadas astucias; podrá la violencia malmétral momentániamment de vegadas, pero á la fi aquell sentiment, si es ferm, dona una forsa incontrastable. Es com l' honoradesa, forsa suprema del comers contra las maquinacions dels especuladors; quant el marxant honrat no es un ximple, s' enten. El comble de l' habilitat política el consegueix sense amohinarshi l' home just. La llissó de las eleccions legislativas es quasi quasi d' una precisió matemática. Si els vots del electorat barceloní están repartits en una proporció de quatre á tres (38,000 per 30,500, ab el coeficient de la ventatja recuperable que té la Solidaritat de

l' escrutini de 1907) quatre diputats solidaris y tres anti-solidaris representarán á Barcelona: no 's podria combinar ab major exactitut.

La majoria dels electors son solidaris certament; pero si al cap d' un any se 'n perden 16,000, no s' ha de creure molt ferma la cohesió de la Solidaritat, majorment quant á prop de 8,000 se 'n han anat ab els anti-solidaris. La baixa sola del número de votants sería poch significativa; al any passat votaren los dos tersos del cens y el cas es extraordinari, casi á tot arreu.

Hi havia molta gent que s' estrenava, que no havia votat may y que difícilment tornarà á votar. Als barris característicament burgesos de la ciutat antiga y del *Ensanche*, el botiguer y el propietari son enemichs de *fer política*; ni 's volen preocupar de las qüestions socials ni tenen conciencia dels drets y debers moderns que portan al poble, á la nació á ser amo del Estat, á establir la democracia. Tot aixó son falornias, cosas de *vividors*, d' abogats que volen fer carrera, pel barceloní de la ciutat vella: aquell barceloní d' en Vilanova que no sab res, ni ganas, fora del seu carrer; que si lo 'n treuhen anyorará las olors frescas y canforadas del magatzem de drogas, la bravada calenta del forn, la farum dels pixats de sota la volta, els munts d' escombrarias que furga el gosset de la *marquesa* (tant bufó y tant putiner), els sorolls familiars ó professionals... Y tampoch s' hi ficarà en política, si no hi troba un profit pels interessos ó una defensa, el propietari que *menja, beu y no fa res*.

Molts d' aqueixos son els que no han anat á votar are, á la Solidaritat: els 1,300 del districte II, els 2,000 del districte IV, els 2,200 del VI.

La topografía política de Barcelona no 's precisa dins de la ciutat. El centre antich, paralisat per la feridura mansa que 'l va matant, ab la circulació cada dia més estroncada als carrers silenciosos, va ajudar á las agitacions del sigle passat. El seu darrer esforç, ya reduhit á uns quants republicans y lliberals monárquichs, sigué al 1868 y al 1873. Si volguéssim personificar, recordariam als Tutaus y als Felius del carrer de Jaume I. Are, á las novas lluytas, ja no s' hi pot contar.

Al *Ensanche*, hi ha la frontera marcada dels *neutres*, qu' ocupan las dugas faixas laterals del Passeig de Gracia. A la dreta, sobre tot, encare 's marca la separació en els solars y carrers sense casas que comensan Gracia; es el districte IV electoral, partit en dugas meytats del tot diferentas. Enfora, hi ha gent encare viventa, que no sab ahont va pero que vol anar endevant. Es la mina d' or, fonda, fonda, de la nostra democracia. S' haurá de cavar molt pera arribarhi. Es el problema de l' educació.

Més enfora, com tres baluards qu' enganyarian al foraster que s' hi parés avants d' entrar á ciutat, hi ha las tres collas carlistas de Sant Andreu, Sans y Sarriá, qu' alsaren el crit de *Viva Carlos VII* ab en Castells, pera comensar la guerra civil.

La part viventa de poble barceloní, que pot infantar un fort partit democrátich, va perduda, dels republicans vells que fan bacaynas á la Solidaritat com al hospici, als *radicals* cridaners qu' aclaman al Lerroux al estil centro-america...

Fem el nucli director, ab conducta perseverant, ab programa precís, y ab aquell poble no 'n perdrem d' eleccions. Y si 'n perdem ¿qué? La nostra acció será permanenta y no s' alterarà gayre per las apariencias triomfals d' una majoria de vots, ni per l' accident d' un major ó menor número de representants á las Corts.

L' aplanament dels solidaris qu' han perdut, es produhit per la conciencia de la propia culpa y per

mancalshi la continuïtat de la conducta, la decisió del sacrifici y la visió neta d'un fi veritablement democràtic, única font avuy de forsa viva.

TULP

Un aleteig misteriós
vibrá d'una boca á l'altra...
Y vingué l' instant suprém...
Y 's confongueren las ánimas.

MAYET

* * *

Ja era imminent, el petó.
Els ulls d'ell guspirejavan;
ab els llabis febrosechs
tota ella s'esponcellava...

Per fi, l'inconscient desitj
apropá 'ls rostres ab ánsia,
y en un transport delirant
mútuament s'abandonaren...

DESPRÉS DE LA BATUSSA

Hi haurá al món, de segur, poblacions més netas, més ricas, més ben administradas que la nostra; pero més divertidas, ja 'ls asseguro jo que no.

¿Han vist ab quina facilitat, sense encomanarse á Deu ni al diable, la conciensuda Barcelona ha saltat del entusiasme solidari á la més mussulmana de las indiferencias?

EL MALALT CRÓNICH

—Es hora d'anar á caseta.

FIRA DE PESSEBRES

—Cómprim aquesta casa, senyor...

—¡Ja me 'n guardaré prou!... ¿Casas, ara que l' Ajuntament diu que va á carregarlas d' impostos?

Si pel fruyt se coneix l' arbre, per la tamborella del passat diumenge pot calcularse fins ahónt arriban la conseqüència y la formalitat del «cap y casal de Catalunya».

Ahir, els nostres patriotas, tot era cridar: ¡Visca la Solidaritat!

Avuy... ¿hi ha algú que sápigam dirme qué es lo que cridan avuy els bons patriotas barcelonins?...

Lo qu' es jo, malgrat l' atenció que he posat en las sevas veus, confesso que no 'ls he pogut entendre.

¿Cridan, potser, com aquells castellans del sigle passat, *Vivan las caenas?*... ¿O es acás el seu actual crit el tradicional *tant se me 'n dona* dels incapassos y dels inconscients?

Ho ignoro. Lo únich que sé es que, per obra y gracia de quinze ó vint mil electors qu' en lloch d' anar á cumplir ab el seu deber de ciutadans han preferit fer la bescambrilla, Barcelona ha quedat á l' altura del entarugat de la Rambla.

* * *

Terminada l' acció, es curiós sentir las explicacions que alguns ciutadans donan pera justificar la seva apatía ó, lo qu' encare es més groixut, la seva deserció al bando contrari.

—Jo no soch lerrouxista—m' deya un;—pero he votat ab ells en senyal de protesta contra las traicions d' alguns homes qu' en la Solidaritat figuren en primera línia.

—¿Traicions?

—Sí. Per exemple, ¿no es una traició, y de las més grossas, lo qu' en Prat de la Riba va fer senmanas enrera davant de tot el poble?

—¿Qué va fer?

—Va acceptar la creu que 'l Govern tingué l' amabilitat de concedirli.

—Pero aixó ¿qué té que veure ab las aspiracions de Catalunya ni ab els grans interessos qu' en la lluyta electoral d' aquest día anavan envoltats?

—¡Nadal!... Jo ab els xarlatans que acceptan creus, me 'n dono de menos d' anarhi.—

¿No es graciosa aquesta manera de fonamentar la oposició á un home ó á una idea?

Donchs á motíus tan poderosos com aquést—com-

pletament históric—se deuen no pocas de las absencions y fugas vergonyants registradas el passat diumenge.

Un altre elector—y consti que refereixo cassos palpats per mí mateix—avans fervent solidari y avuy accidentalment dessolidarizat, m' explicava la seva defecció en termes no menos pintorescos.

—Ja estich tip de pagar tants impostos al Govern!—clamava l' home tocantse la butxaca de l' ermilla, qu' era com posarse el dit á la llaga:—Per xó, no més que per xó, he votat á n' en Lerroux.

—No es vosté sol el que n' está tip—li replicava jo.—Casi á tots els espanyols ens passa lo mateix. Pero ¿per aquest sol motíu ha donat el seu vot á la candidatura antisolidaria?

—Es clar!... Potser en Lerroux ens treurá las contribucions.

—¿Que ho ha promés algun cop?

—No ho sé, pero tant se vall... Vull probarho.

* * *

Y per aquest istil, trihin y remenin, que no s' acabarà, nó, la parada.

L' un s' ha cansat de la Solidaritat perque tot aixó de *aplechs*, *llurs*, *esbarts* y *aclaparaments* li sembla ridícul y l' empipa.

L' altre, perque els nostres diputats no parlan en catalá al Congrés.

Aquest ha votat á n' en Lerroux perque ja está cuyt de veure ballar sardanas.

Aquell perque la *Lliga* s' ha traslladat á la plassa de la Cucurulla.

¡Qué més!... Elector sé jo que se 'n ha anat de las nostras filas únicament pel gust de cambiar d' ayres.

—Sí, senyor—m' ha dit ab la major sanch freda;—dos anys sentint sempre parlar de la mateixa cosal...

—Donchs ¿de qué voldria que 's parlés?

—¡Que sé jo!... Vaja, ja durava massa aixó de la Solidaritat!...

D' un poble ahont se crían exemplars de tan divertida naturalesa, ¿no hi ha dret á riuressen una mica?

* * *

COMENTANT LA DERROTA

—Pero veyám, ¿per qué, per qué hem perdut?
 —Deu ser per alló que diu en Pitarra á *La butifarra de la llibertat*: porque 'ls altres han guanyat.

UN QUE NO S' HO SAB ACABAR

—Y donchs... ¿tan trist estás?... ¿vols dir que n'hi ha per tant?
 —No 't diré més... mira: fins m' he fet fer tarjetas de dol.

Sigui com sigui, no 'ns hi amohiném y pensém que, com deya en Napoleón, rara vegada las grans empresas surten bé á la primera tentativa.

Després d' un día 'n vé un altre, y...

Precisament, al davant del meu balcó sento un piano que toca alló del *Rigoletto*:

*Barcelona è movile
 qual piuma al vento...*

A. MARCH

LO GALL DE NADAL

SONET

Canta boig d' il·lusió, gall de Nadal,
 celebra el naixement del Rey del Cel,
 que d' avuy endevant sabrán á mel
 el segó, 'l blat de moro y altres tal.

L' abundancia riurá dins ton corral
 y aquést s' aixamplará, lluhirás el pel,
 canta badoch, espláyat sens recel,
 engréixat, feste grós, ¡ay! per ton mal.

Que per tú no ha arribat la redempció,
 Gayarre de corral, gall cantadó
 que t' il·lusionas entre reixas pres.

Prompte vindrán 'ls farts y tallarán
 ton coll y á la cassola 't ficarán,
 alabant no ton cant, sinó ton pés.

E. VILARET

GLOSARI

Diumenge a la nit, el glosador, ansiós com és de suposar, va dirigir-se a la Lliga de Catalunya am l'intent de recullir noves de darrera hora i rebre impressions fresques sobres el curs i resultat de la lluita electoral. A la plaça de la Cucurulla va topar-se amb un grupo de cucurulles, vui dir, de senyors que feien una cara trista, trista com les cucurulles que van a la processó de la Bona-Mort. A dalt no va poder entrar. Si hagués trobat mitja porta tancada hauria cregut que és que a la Lliga hi havia un difunt, però essent com era tancada del tot, el glosador va pensar desseguida, i no equivocadament, que'ls difunts al menys eren dos o tres.

I efectivament: si no's tractava de morts físicament cadavres, se tractava d'homes a l'aigua.

Els del grupo, amb uns quants bocadillos gràfics i sincers, varen posar-lo al corrent de tot:

—Nois, quina derrota!... Ningú se l'esperava.

—Derrota no ho és... És una lliçó; una lliçó molt amarga, si vostè vol, però no passa de lliçó.

—Menos mal que serveixi d'ensenyança...

—Doncs jo, què vol que li digui, trobo que no ho hauriem de permetre que'ns ensenyessin de rebre.

—I és clar!... Vaja, que si'ls directors del tinglado no dimiteixen, no tindran vergonya!

—Però a mi lo que m'extranya, —deia un,— no és la baixa nostra; és l'augment dels altres.

—I que no ho sab,—li responia un altre,— que la massa general és sempre neutra, voluble, lleugera, inconscient?...

—Les multituds no tenen mai raó, home!... Ja va

dir-ho l'Ibsen fa molts anys,—afegí per últim un tercer.

El glosador, temerós de que tota aquella gent trista am tristesa de cucurulla no li encomanés la murria, va apartar-se del grupo i d'aquell lloc, i va tirar cap a la Porta-ferrissa mastegant el puro...

—Aquell tercer que ha parlat hi toca,—pensava entafurant-se entre l'espessa gentada nirviosa que omplia de gom a gom la Rambla.—Les multituts no tenen mai raó, va dir l'Ibsen. Aferrem-nos-hi a n'aquesta boia-sentencia del savi norueg... I al desentranyar les causes de la desfeta, i al [contemplar la victoria de l'enemic, repetim-la a tall de lletania:

Les multituts no tenen mai raó,
Les multituts no tenen mai raó,
Les multituts no tenen mai raó...
Però afegim-hi: no tenen mai raó
quan voten pel contrari.

Per tenir raó han de votar pels nostres.

Aleshores els hi donem tota.

XARAU

SUPERVIVENCIA

¿Recordas l'anyal florida
del meu jardí de violés?
D'ensá que no hi ets, ma vida
no ha tret una flor may més!

La xamosa cadenera
que 'ns alegrava ab sos cants,
¿sabs, tan cantadora qu'era?
Tampoch canta com avans!

¿Sabs la gallina rissada
que guardavam per recort,
perque fou per tú estimada?
Aquest matí se 'ns ha mort!

¿Sabs la casa que volías
adquirir pel nostre niu?
Se l'ha emportada aquests días
una crescuda del riu!

¿Sabs l'alzina més ratxosa
que hi havia al nostre camp?
Una nit tempestuosa
caygué esberlada pel llamp!

¿Sabs l'amor que jo 't tenia?
¡Alégrat, que res l'ha mort!
Viu ab mí y creix cada día
y es cada día més fort!

MIQUEL ANGEL

MIMÍ

I

La veritat es que era bonica la Mimí. Quan apareixia á l'escenari de l'Edén Concert, tots els espectadors, electrisats, clavavan els ulls febrils en la seva esbelta figura.

Beure, parlar,... riure... tot se suspenia al comensar ella els seus cants, seguits de mohiments voluptuosos y miradas incendiarias, y els aplausos que coronavan el seu treball fins del carrer se sentían...

II

En una taula arreconada, á má dreita, feya molts días que s'hi instalava un jove alt, prim y elegant, quí, així que la Mimí havia acabat el seu treball, apressuradament desapareixia. No era difícil al observador compendre que el desitj de possehir aquella xicota ocupava el lloch preferent de la seva imaginació. No era atrevit l'Enrich,—així s'anomenava el desconegut—peró la forsa de la seva passió va decidirlo á fer un regalo á la Mimí. Y un día vá comprar un preciós anell que procurá fer arribar á mans de la seva adorada en el mateix Edén, per medi de la cambrera de l'artista. La Mimí va quedar tan admirada del valor de la joia, que, conmoguda, preguntá á la minyona:

—¿De part de quí ho portas aixó?

—De part d'un senyoret que no m'ha volgut donar la tarjeta ni tampoch dirme el seu nom. Però si el vol conèixer no té més que mirar al saló, á la quarta taula de la dreita, quan vosté surti á l'escenari. Cap vespre falta.

EN TANT ME FA

—¿Que qué n'opino d'aixó que ha succehit? Res! Jo... tot m'ho tiro á l'esquena.

—Ves á veure si encare hi es.

Va sortir la cambrera en busca del inesperat admirador y, després de pregar molt, va lograr ferlo seguir. Entrá el jove al quarto y els brassos de la Mimí s' entortolligaren com dugas serps al coll de l' Enrich, qui quedá com atontat, esmaperdut y sense saber lo que li passava.

Quan un' hora després el jove s' despedí d' ella, la Mimí no cabía á la pell de contenta. Havía trobat una mina.

III

L' Enrich se considerava feliç... Passava tants ratos com podía ab ella, y á mida que volava el temps, més gran era la passió que per la Mimí sentía.

Pero no vá faltar qui, volguentli bé ó mal, (janeu á saber!) fes arribar á orelles del seu pare, Don Tomás, l' aventura del Enrich. Aquell, un día vá cridar-lo á solas, y va dirli:

—Se m' ha enterat, y jo mateix he tingut ocasió de véureho, de que una... perduda d' aquestas de café-cantant t' ha fet perdre la xaveta. Y sabent, com sabs, que ni la nostra posició ni 'l nostre bon nom poden tolerar semblant estat de cosas, me veig obligat á dirte qu' es necessari que rompis ab aquesta fulana. Tens edat per casarte si vols; deixa á aquesta xicota y búscat una noya honrada ab la que pugues contraure el sagrat llas del matrimoni.

—Té rahó, papá. Procuraré ferho com ho diu.

—Sí; fesho, Enrich; el teu pare t' ho agrahirá.

IV

¡Promesas vanas!... L' Enrich, que al principi havia procurat seguir els consells del seu pare, no tardá en olvidarlos. A la primera prédica de don Tomás en seguiren moltes; però veient que eran inútils, un día el vell va empéndrel de serio.

—Mira, noy, —va dirli.— Lo millor que pots fer, es anarten al extranger á passar una temporada de dos ó tres mesos, y després, quan tornis, quí sab ahónt haurá anat á parar aquesta Mimí pecadora.

—Sí, papá—digué l' Enrich, després de reflexionar breus moments.—Es la millor determinació. Ja que aquesta dona m' atrau, m' atrau... lo práctic es fugir-ne...

—Gracias, noy: no esperava menos del teu bon criteri.—

Y, en efecte, l' endemá mateix l' Enrich marxá.

V

Passats deu ó dotze días, don Tomás rebé una carta del seu fill, explicantli la vida tranquila y retirada que portava á París.

¡París! ¡Quíns recorts més dolços ne tenía don Tomás de París!... ¡Quántas botellas de xampany havia destapat, quan jove, á la salut de las *cocottes*, que sopavan ab ell y els seus amichs!...

—¿Y si l' anés á veure al meu fill?

VEUS FEMELLAS

—Uy, quin *Parque* més trist y més desanimat!... Sembla la «Lliga», el diumenge al vespre.

—Ah, quan las donas tinguém vot... no passarán aquestas anomalies!...

Aquesta idea, al principi, vaga, va anarse condensant, fins que un día s' decidí á portarla á la realitat. Pero, sense avisar á l' Enrich. La qüestió era donarli una sorpresa.

VI

Emprengué el viatge, y arribat á la *Ville lumière*, li va semblar que lo millor era anar á veure al noy desseguida. Buscá un carruatge y dongué la direcció al cotxero.

—¡Quína sorpresa tindrà!—deya pujant la escala.—¡Es clar! Ell, sense amichs, s' ha de perdre, no deu saber ahónt anar, y jo, que coneix París *al dedillo*, li ensenya-

ré tots els recóms... menos els cafés-cantants, per supuesto.

Arribat á dalt, truca. Surt una minyoneta y don Tomás, en mal francés, li pregunta:

—¿Que hi es el Sr. Enrich?

—En aquest moment, no senyor. Ha sortit ab la senyoreta...

—¿Cóm?... ¿Quína senyoreta?...

—La senyoreta Mimí.

—¿Aquella que canta y balla?

—Sí, senyor.

—¡Mala negada! ¡Bona l' has feta, Tomás!... Res, res. Ja tornaré un altre rato... Passiho bé.

Y, més que depressa, va baixar las escalas.

—Sí, sí,—deya després, encaminantse al seu hostatge: —demá mateix me 'n entorno. Es massa gran el noy per donarli un escándol. Aquest dimoni de Mimí l' ha seguit com un aucell de rapinya... y ¡qué redimontri! si quan jo era jove com el noy m' hagués succehit un cas igual, me sembla que no hauría sigut pas tant aixerit com ell.

Y ab accent indefinible, las mans juntas y dirigint al cel la mirada, exclamava baixet, baixet:

—¡Ay joventut, joventut!... ¡Quí pogués tornarhi!...

EMILI ARUBE SAFRÁ

Pagesos que pensan

—Y donchs, Tóful, ¿cóm va aixó?

¿Qué fa aquest peu, no s' adoba?

—Cá, barret, no puch dá un pas,

se m' infla com un bot; *goyta*...

—¡Tafoy! aixó no es un peu...

Vas tení un' hora ben tonta al caure del carro.

—Sí,

¡qué hi farém! Topa á quí topa.

—Trobante així, no podrás

baixá á vendre á *Braselona*

la virám que tens.

—¡Refúml!...

be hi hauré d' anar per forsa.

—¿Per forsa? Mira que 'l peu...

Creume, noy, no fassis bromas.

—No hi ha més, hi hauré d' anar

encare que sigui ab cotxe.

Haig de fer *cortus*, hereu.

—Aixó ray, vénla á n' el poble

que no haurás d' aná á ciutat.

—¿Que 't creus que aquí son tan llonzas

per no veure d' un cop d' *uy*...

qu' está plena de verola?

ANTÓN DEL SINGLOT

LLIBRES

CONTES D' UN FILOSOP, per *Diego Ruiz*.—Es un aplech d' articles interessantíssims tant pel seu fóns trascendental com per sa forma sobria y pulcra. Com realment indica 'l títol, no 's tracta aquí de *contes filosófichs*, entén-guis bé, sinó de *contes* d' un filloph, y no d' un filloph doctrinari sentenciós y pesat, sinó més aviat d' un poeta que sab objectivar lo que viu á través d' un alt sentit de filosofia humana. En una paraula, son una serie de quentos plens d' amenitat y de fluidesa literaria que ademés de sérnos agradosos, tenen la virtut de la música wagneriana, vuy dir que fan sentir y pensar á la vegada.

El senyor Maragall, á manera de prólech, descriu en brillants y breus parrafadas la originalíssima y completa personalitat de 'n Diego Ruiz.

El llibre ha sigut perfectament editat, formant part de l' acreditada «Biblioteca Joventut».

FETS Y PARAULES DE MESTRE BLAI MARTÍ, per *Alfons Maseras*.—Heus aquí una novela cómica: Assumpto? Argument?... Un filloph d' estar per casa que acaba

casantse ab la criada, després que aquesta ha entregat sas carns frescas á un company de cenacle, filloph maníatich com el protagonista. *Fets y paraules de Mestre Blai Martí*, pera considerarse propiamente novela, deuria tenir més fets y menos paraulas; l' acció es escassíssima y la part epissódica conté infinitat de narracions substancials que no tenen que veure res ab l' obra, al punt de que sembla un mosaich de retalls d' articles ó contes que l' autor hagi aprofitat pera farcir al llibre. No obstant, els tipos, en sa major part quedan ben retratats dintre del seu march grotesch, y respecte á forma literaria, no hi ha res que dir: la majoría dels capítols se llegeixen ab gust.

El volum es ben presentable.

AIGUAFORTS EN PROSA, per *Cassimir Giralt*.—De literatura lliure califica el propi autor la qu' enclou el volum que tenim á sobre la taula, volum roig com la sanch de fóra y de dintre, blanch com la llet... si no fós la negror de la lletra d' impremta. Efectivament la literatura es lliure, més que lliure, atrevida, despreocupada, punyent. Una vintena de quadros descriu el senyor Giralt en els seus *ayguaforts* y tots ells impressionan vivament per la veritat nua y miserable qu' enclouhen; son pinzelladas rápidas y justas que fereixen la vista y van de dret á fiblar el cervell, pero deixanhi al mateix temps un piadós pessimisme agre-dols.

Literariament son també molt recomenables las valentas planas d' aquest llibre.

ALTRAS PUBLICACIONES REBUDAS:

Una boira, per *V. Caldes Arús*.—Es un pas de comedia, un diálech escrit ab correcció, que fou estrenat y aplaudit al Principal durant la temporada anterior.

Solidaridad y Regionalismo, per *Eduardo Martínez Ferrando*.—Conferencia llegida en l' Academia Jurídica-Escolar de Valencia, el día 24 de Mars de 1908.

Programa de la Copa «Gran Hotel Continental».—Es publicat pel Club ciclista «El Pedal» y conté datos sobre la cursa donada á Tarragona els días 6, 7 y 8 de Desembre.

SEPT SCIENCES

PRINCIPAL

Continúa *El Gos dels Baskerville* fent de las sevas, y segueix el públich demostrant un interés latent pels assumptos de *Uadres y serenos*,... que dñu un amich meu.

La Empresa no s' adorm, per aixó, damunt dels llores guanyats ab el susdit *Gos*, la *Joventut* y el *Sherlock*, donchs segons noticias de no gens duptosa referencia, la companyia treballa activament en els ensajos de un' altra obra del mateix género que 's titulará *Arseni Lupin* y pera la qual s' está pintant decorat exprofés.

—Pera 'l día 28 prepara aquest teatro una funció d' Ignocents. En ella tindrà lloch l' estreno de *El detectiu Jeph Roch Homs*, obreta de circunstancias original de don Salvador Bonavía. Els informes son inmillorables.

LICEO

Després d' una *Zazá* acceptable, un *Rigoletto* més acceptable encare.

En las representacions de *Rigoletto*, foren aplaudits de debó el tenor Schiavazzi y el barítono Blanchart.

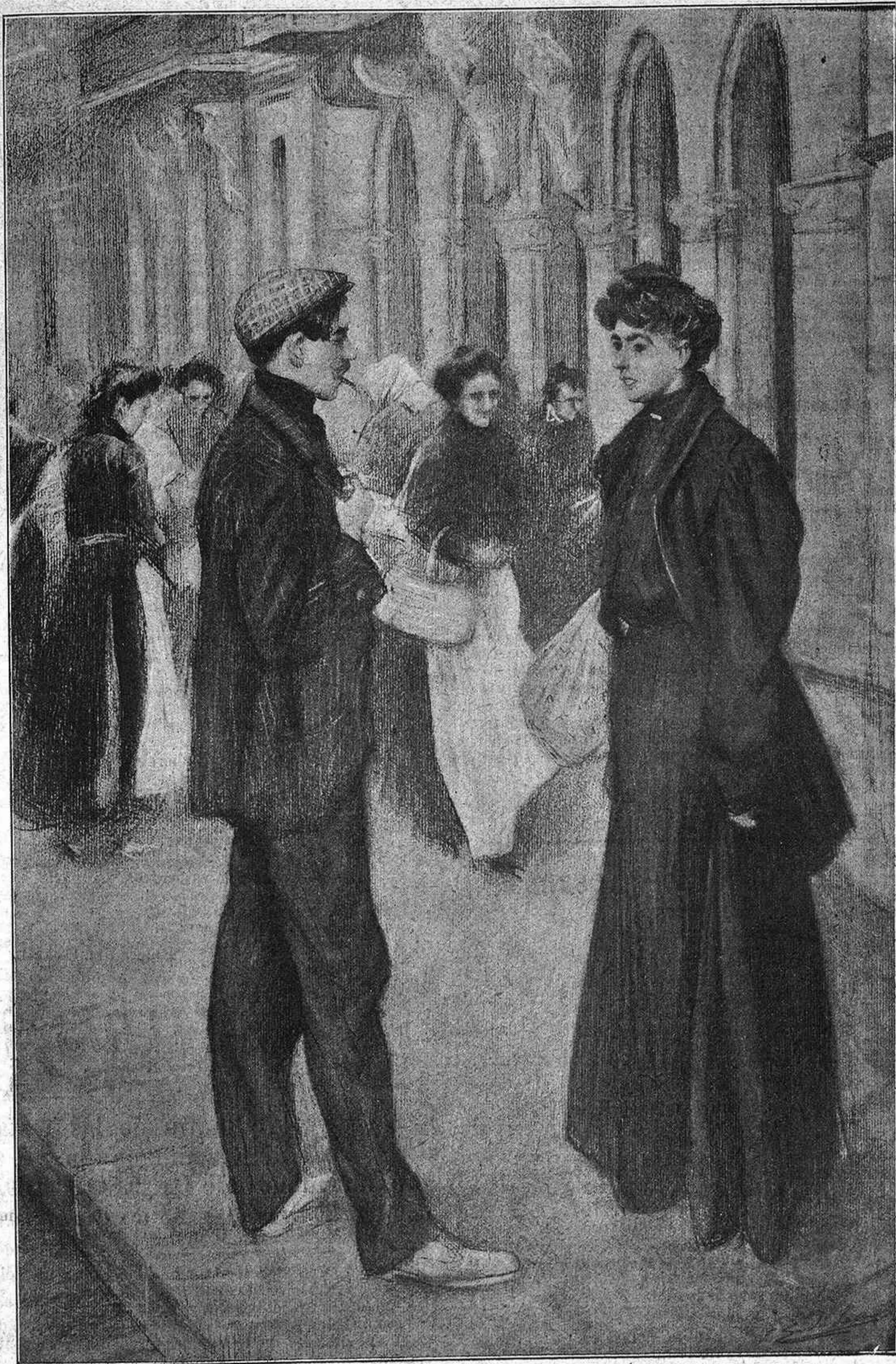
En la segona representació va substituhirse la senyoreta Svicher per la senyoreta García Rubio, donchs la primera no va agradar als respectables morenos.

Ajudaren al bon éxit de conjunt la senyora Juliá y el baix Nicoletti.

El mestre Mascheroni va tenir que sortir també á las taulas, nas y tot.

Dimars degué tenir lloch la primera en aquesta temporada de la gran ópera del repertori Meyerbeer: *L' Africana*.

COLOQUI ELECTORAL

—¿Es dir que no vas anar á votar?
—No, noya: jo no votaré fins el día que tú 't presentis candidata.

No duptém que haurá constituhit una veritable solemnitat, haventse encarregat de la part de tenor el gran Viñas, paisá nostre.

Hi havia, en efecte, gran espectació pera sentir aquesta *Africana* quina protagonista interpreta d' un modo brillant la senyora Talexis.

—Ahir, despedida del tenor Gilió, ab aquella magnífica *Aida* que tantas ovacions li val en companyia de la Gagliardi.

—Aviat, *Tannhauser* y *Lohengrin*.

ROMEA

A falta d' estrena més important s' ha donat un joguet pera senyoras solas que porta per títol *Las cansoneras* y es un diálech tret d' un article *dialogat* del malaguanyat Robert Robert, donat á representar per un tal Jordi Montserrat.

La obreta va fer passar una distreta y agradabilíssima estona á la concurrència. ¡Ja ho crech, si en Robert Robert tenia una gracia y una espontaneitat que difícilment se trobaria qui avuy l' aventatjés!

Un aplauso á las senyoras Parreño y Faura que interpretaren *Las Cansoneras* ab admirable naturalitat.

TÍVOLI

Dilluns va estrenarse la humorada en un acte y tres quadros, *¡Bribones, Bribones!* original dels senyors Jover y Gil, música del mestre Gener.

Com se comprén, l' obra vol ser una parodia de la popular zarsuela *Las Bribonas*, y com á parodia es passadora. Conté xistos verts y pantorrillas maduras, y aixó sol es capás de salvar una obra en aquest país de las reivindicacions y del futurisme.

Els artistes en general varen treballar ab el bon zel que acostuman á exteriorisar sempre que 'l llibre que s' estrena es del empresari.

CIRCO BARCELONÉS

Ha debutat un número que pot molt bé calificarse de sensacional. S' anomena *Le tourbillon aerien* y consisteix en una parella d' elegants gimnastas qu' executan á extraordinaria altura arriscadas evolucions sostinguts ab las dents per medi de corretjas.

Es sens dupte, dintre del género, un dels més interessants espectacles, per la emoció que produheix, per la llestesa ab que s' executa y per la elegancia y l' art ab que está presentat.

La empresa anuncia nous debuts.

L. L. L

La Pubilla de Rosanes

ROMANCET VALLESÁ

Tot el plá de La Garriga
coneix prou á la Mercé
per la noya més bonica,
part de dalt del bell Vallés.

Si á la plassa hi han balladas,
no pot ballarhi qui vol...
¡Al jovent de tot el poble
la Mercé fa aná en reñou!

Com qu' es tant maca,
fa á tots l' arquet...
¿Maca y pubilla?
¡Tira peixet!

L' hereuhet de la Rovira
molt temps fa
que la estima, y la pubilla
res ne sab.

—No vull cap pagés—d'eu ella—
per marit.—

Vol un jove de la vila;
ja está vist.

Com qu' es tant maca,
fa fer l' ullet...
¿Maca y pubilla?
¡Tira peixet!

* *

La pubilla de Rosanes
els dijous se 'n va á mercat,
vestideta de las festas
y 'l cistellet sota 'l bras.

Pel camí ral de Llerona
may va sola casi bé;
sempre companyia troba
per Corró fins Granollers.

Com qu' es tant maca,
té molt ganxet...
¿Maca y pubilla?
¡Tira peixet!

Per la plassa y la porxada
els dijous
el fill gran del senyor metje
ronda molt.

A las tardes, fora vila,
camí enllá,
acostats, ells dos fan vía
festejant.

Com qu' es tant maca,
té un senyoret...
¿Maca y pubilla?
¡Tira peixet!

* *

La pubilla de Rosanes
viu molt trista fa mitj any;
va fonentse la pobreta
com candela cap per' vall.

El fill gran del senyor metje
va faltarli al jurament
de durla á la rectoria...
¡quina fetal! Aixó está lleig.

¡Tant maca qu' era,
pobra Mercé!
¡Maca y pubilla!
¿Qué 'n tregué?... Ré.

L' hereuhet de la Rovira,
de tant trist,
encare no fa vuyt días
va morir...

La pubilleta, al saberho,
¡quin plorar!
Del sentiment—tots ho diuen—
morirá.

* *

El ser maca la va perdre,
prou que s' veu.
Gentils nenas, pubilletas,
¡apreneu!

PEPET DEL CARRIL

AVÍS Ab motiu de las festas
de la senmana que vé, el
próxim número de LA ESQUELLA
sortirá el dimecres 23 de Desembre.

A Sant Llorens dels Hortons ha sigut trobat un bolet
que pesava la friolera de 42 lliuras.

Verdaderament, el bolet es gros.

Pero més ho es el que 'l diumenge passat setze ó di-
vuyt mil electors de Barcelona varen donar al sentit
comú.

¡Ja s' acosta, ja s' acosta!...
—¿Qué?

UNA SOLUCIÓ

—Ara diuen que la candidatura tenia poca forsal... Si era forsa lo que 's necessitava, ¿per qué no m' hi posavan á mí?

—¿Aixó preguntan?... Ab el tragí que á Casa la Ciutat s' observa aquests días ¿no coneixen que lo que s' acostava es l' hora de banquetejar?

En efecte; avuy arriba la comissió del Ajuntament de Toulouse que vé á tornar als nostres edils la visita que aquests varen fer á la històrica ciutat mesos enrera.

Ben vinguts siguin á Barcelona els simpàtics hostes francesos.

Y als nostres ilustres concejals—que probablement no deurán ara faltar á la sessió—els desitjém que 'ls aprofiti.

Diuen alguns que una de las cosas que més han influhit en el daltabaix electoral ha sigut el pressupost de cultura.

Nosaltres també ho creyém.

Y justament perque ho creyém, considerém ara més que may necessari el pressupost de cultura.

Pera evitar que aquests daltabaixos se repetixin.

Perque, diguin la veritat, si aquí hi hagués la cultura suficient, ¿hauríam vist á don Alacandro sortir triomfant de las urnas?

¿Quí ho entén aixó?

La *Gazeta dels xinos* surt aquests días d' alló més moderadota.

¡Hombre!... Fóra graciós que 'ls tremendos possessin enteniment, cabalment en una ocasió en que 'ls sensats sembla que comensan á pérdrel.

Recullit el dimecres al vespre.

—¿Ja ho sab que ha sortit en Sol?

—Sí; pero també sé que desde que 'l Sol ha sortit, á Barcelona ha estat sempre núvol.

Es la pura veritat.

Triomfar en la batalla electoral el protegit de 'n Romanones y posarse á ploure ha sigut tot hù.

¿Será que la Naturalesa, més sabia que 'ls homes, vol manifestar en aquesta forma el seu sentiment per la monumental pasterada que 'ls electors barcelonins varen fer l' altre diumenge?

Diumenge al vespre, á tot arreu haurían vist caras de prunas agras.

Per las ramblas, als cassinos, als teatros, als cafés, ahont se reunían dos amichs no 's parlava d' altra cosa.

—Ja ho has vist, noy!

—Calla, home!... No me 'n sé avenir.

Y vingan llástimas, desesperos, sentiments y desconsols.

UN VOT EN CONTRA

—Ayay!... En *Caimitu* ha passat sense mirarme sisquera... ¿Vols t'hi jugar qu' he sigut derrotada?...

Es lo que deya un observador molt entés en fer estadísticas á cop d' ull:

—Ben segur que si tots aquests qu' ara s' exclaman fent el ploraner haguessin complert ab la seva obligació anant á votar, el resultat hauría estat un altre.

Y tenia rahó.

O sinó que probin de fer una reelecció diumenge que vé.

* * *

Y es que hi ha una massa neutra menestral, molt pitjor que 'ls inconscients analfabets de 'n Lerroux.

Hi ha hagut indubtablement un grapat de cents d' electors que posseheixen un tan *alt grau* d' esperit cívic que l' altra vegada, per reaccionar varen tenir que menester un atentat d' Hostafranchs, y... ara 'n necessitavan un altre...

Y 'm sembla que més *Hostafranchs* que 'l del diumenge!

Aixís com avants del diumenge tot eran càlculs respecte als vots que obtindrían els bandos beligerants, ara tot son suposicions respecte á las causas que han fet de cantar la balansa á favor dels enemichs de Catalunya.

Els uns diuen que 'n tenen la culpa els gremis y els cafés-concerts.

Els altres la imprevisió de *La Lliga*.

Hi ha qui senyala els pressupostos municipals.

Hi ha qui acusa al «Comité de Defensa.»

Lo fet es fet y prou llágrimas, que aquí sí que hi cap alló:

*Entre todos la mataron
y ella sola se murió.*

Ey, á menos que la mort siga aparent.

Pero, aixís y tot: ¿ahónt es l' éter pera retornar á 15 mil electors ensopits?

A la Barbería Solidaria (1):

—Y bé ¿qué tal?... ¿ha sortit aquell 53 mil?

—Cá, home!

—¿Ni per aproximació?

—Ni 'ls mils!... *Las garsas* s' ho han emportat tot.

Ja cal que 'l cos de bomberos s' ensaji de valent á fer maniobras.

Y sino, llegeixin:

«Al recibirse en Buenos Aires la noticia de haber sido elegido diputado Lerroux, fué tal el entusiasmo, que el pueblo acompañó al caudillo republicano con antorchas encendidas.»

De modo que ja no li falta tot á don Prudencio pera que, al arribar aquí, pugui *quemar Barcelona por los cuatro costados*.

Ja té las antorxas.

Antorxas encesas allí, y trenta mil vots aquí... ves si no es donarli tota mena de facilitats!

En Lerrú y l' Albó elegits!
Barcelona, ay, quan hi penso...
¡Ja 't dich jo que en bonas mans
haurás deixat el pandero!

La senyora Mónica té una filla molt maca y molt aixerrida pero que no hi sent gota.

Un día, parlant ab un amich protector, deya:

—Voldria trobar una colocació per la noya, pero, ay, es sorda com una tapia... ¿Qué m' aconsella, vosté?

—Es sorda?—respon l' amich.—Aixó, ray... pòsila á telefonista.

QUÉNTOS

A mitja nit, una senyora que arriba al carrer de casa seva 's topa ab un célebre barítono:

(1) Vegis la plana darrera del número anterior.

—Dispensi, ¿no es el senyor Fulano, vosté?

—El mateix, sí, senyora...

—Jo soch una entusiasta admiradora del seu art... L' he aplaudit moltes vegadas al Liceu...

—Gracias, senyora... Li agraeixo moltíssim... Si en alguna cosa li puch ser útil, ja ho sab...

—Precisament, donchs... li volia dir... Vosté, que té tan bona veu, si volgués fer el favor de cridar el vigilant, que no 'm sent y fa mitja hora que m' esgargamello.

Preguntas y respuestas:

—¿Qu' es lo que 's necessita unir pera dividir ó separar?

—Unas estisoras.

—¿Quín nom tenen els que viuen en el desert?

—Desertors.

—¿Quan es que acostumém á passar las nits més *en blanch*?

—Quan tenim las ideas més *negras*.

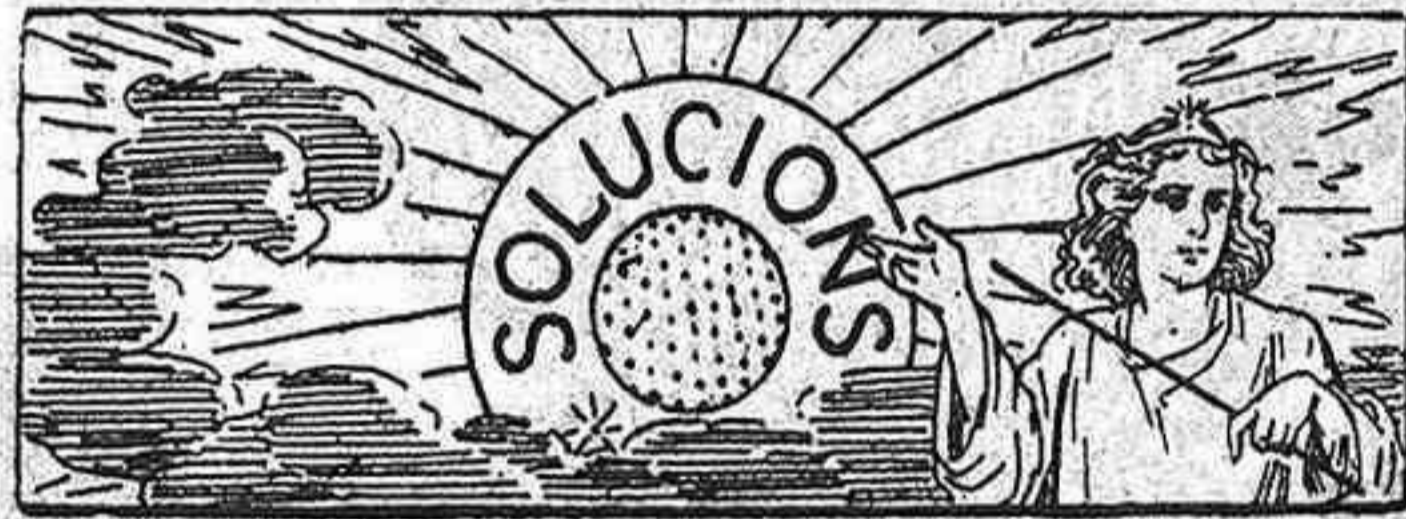
Llissó de gramática.

El mestre pregunta á n' en Miranius:

—Estimar, ¿quín temps es?

En Miranius:

La mama diu qu' es temps perdut.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

1.ª XARADA I.—*Por-ta-la-da.*

2.ª ID. II.—*Ca-na-ri.*

3.ª ANAGRAMA.—*Marenga, germana.*

4.ª ROMBO.—

C
S E T
S O R I A
C E R V E R A
T I E T A
A R A
A

5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Comediant.*

6.ª TARJETA.—*El baylet de la masia.*

7.ª CONVERSA.—*Or fi.*

8.ª GEROGLÍFICH.—*La marinada es vent de mar.*

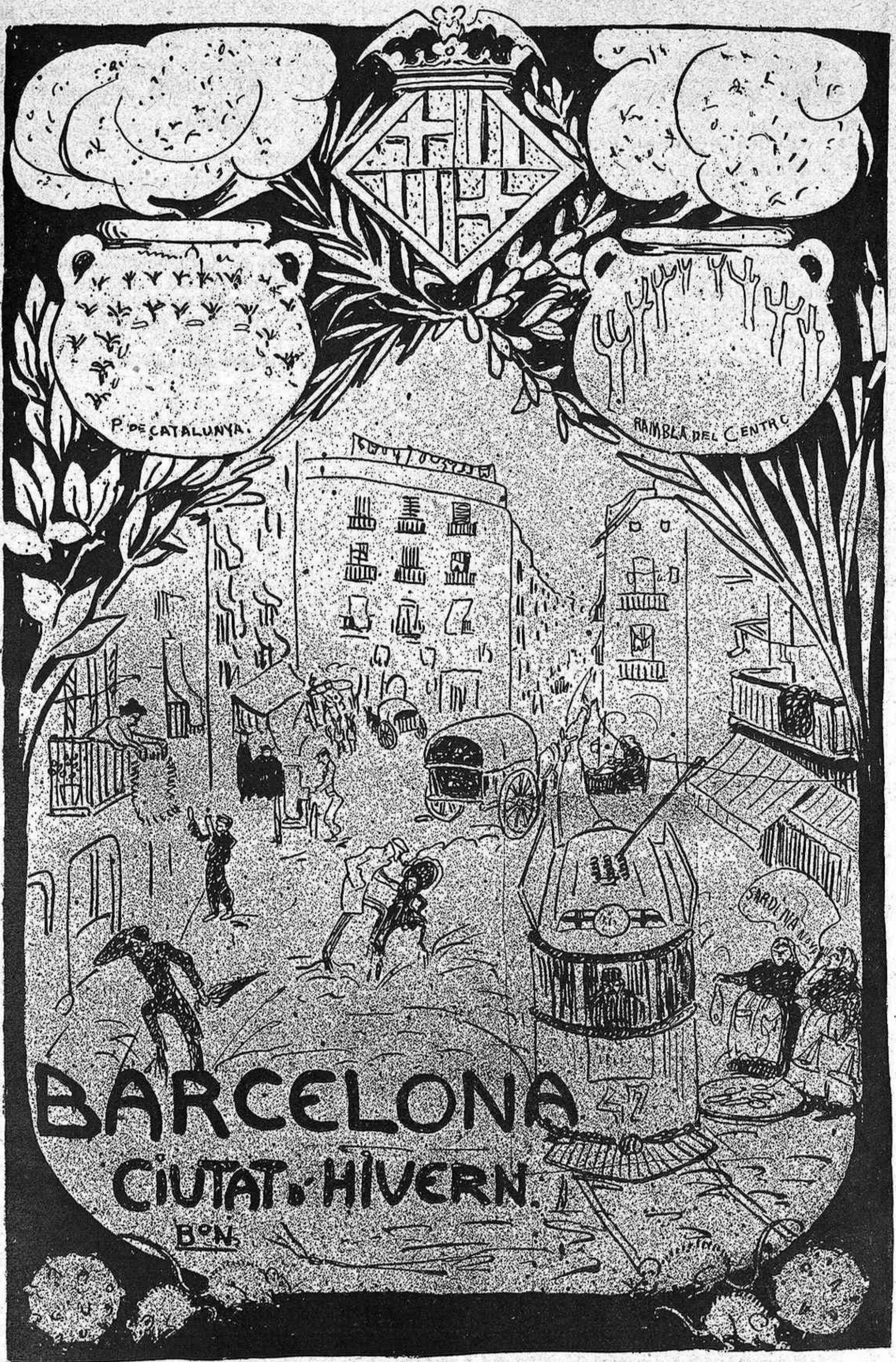

XARADA

ESPERANT LA GROSSA

En Lluís y la Riteta,
un parell d' enamorats
que viuen fentse posturas
y *total* al cap del nas,
aixís tots dos se parlavan:
—Escolta: ¿ja tens pensat

PERA 'L CONCURS CARTELLÍSTICH
« BARCELONA ESTACIÓ - HIVERNENCA »

El nostre cartell. (Sense opció á premi ni accésit.)

QUI TRENCA... NO PAGA

6 COM S' AFEGEIXEN ELS PLATS TRENCATS

L' Angelet y l' Angeleta formaven un matrimoni molt mal avingut; cada dia 's tiraven els plats pel cap. Naturalment, els plats se trencaven y, quan era l' hora de comprarne de nous, vingan barallas altre cop y plats enlayre: que si tú 'n tens la culpa—que si la tens tú—que si esto—que si l' otro—que si vuelva—que si lo de més enllá... Per fi varen acordar seguir tirantse la loza y la porcelana, pero ab una condició: que 'l qui dels dos trenqués un plat l' havia de pagar de la seva butxaca.

Y ara vé lo millor del cas. L' Angelet no tenia may un céntim porque tot lo que li sobrava per cafés y cigarros s' ho havia de gastar á cal plats y ollas de la Virreyna, y l' Angeleta que feya molta més trencadissa que 'l seu cónyugue, podia rumbejar com may y encare arreconava algun ralet.

Misteri!... dirá el bon llegidor.

Enginy!... li respondré nosaltres.

Es que l' Angeleta, tocada, al fi, per l' inspiració de l' ángel doméstich que sempre vetlla pels matrimonis infelissos, va pensarse'n una: fer servir els mateixos plats trencats, afegintlos de modo que no 's conegués l' afegidura.

Y aixó ho conseguí l' Angeleta recullint els trossos y enganxantlos ab una pasta composta de 100 grams de cals viva y 100 grams de clara d' ou.

lo que farém si arribessim á treurer la grossa?

—Es clar;

de primer de tot, faríam el nostre *quart*, aquest *quart* que ha de ser la nostra ditxa...

—Bueno, bueno, ves al gra.

—Després te faré una casa més gran que una catedral;

allí hi criarém gallinas, coloms, tórtoras... ja sabs que jo 'm moro per las tórtoras.

—Ay! no vull que 't moris pas.

—També criarém tocinos.

—¿Per qué?

—Dona, per matar y per ferne botifarras:

¿compréns?

—Dos; ja t' entench, ja.

—Després compraré una finca allá prop del Llobregat ab una torre ben maca que hi hagi vinyas y camps.

—Ay Lluiset meu, que t' estimo:

quín *hu* del cor me treurás el día que 'm diguis: Rita:

la primera 'ns ha tocat; té, té y té: encare que 't sembli

que no *tres-dos*, en el bras te *hu-dos-terça* d' alegría:

pero, escolta, ja ho sabs quánt mils duros tindrán de darnos si treyém?

—Ne sobrarán

encare pera comprarte un diamant Plimsaul.

—¿Formal?...

Deus tení un décim ¿oy?

—¡Y ara!

fuij dona; ¿qué t' has pensat?...

¡Qué vol dí un décim!... Tinch una apuntació de dos rals.

J. STARAMSA

ANAGRAMA

La *Total*, qu' es una noya que n' es filla de *Total*, anirá á veure 'ls seus pares per las festas de Nadal.

JOSEPH MATEU

ROMBO

Substituhir els punts per lletres, de manera que llegidas horisontal y verticalment, diguin: 1.ª ratlla: consonant; 2.ª: part de la persona; 3.ª al estiu; 4.ª: poble catalá; 5.ª: fruyta (plural); 6.ª: color, y 7.ª: consonant.

J. MASSAGUER S. (ARTILLER)

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—Ofici de dona.
- 2 2 3 4 5 7 3.—Animalet.
- 1 8 4 3 2 8.—Classe de llum.
- 2 2 5 4 5.—Flor.
- 4 3 6 8.—Nom de dona.
- 8 2 2.—Vegetal.
- 6 5.—Nota musical.
- 1.—Consonant.
- 3 4.—Mineral.
- 6 8 3.—
- 2 3 2 8.—Nom de dona.
- 1 5 2 8 6.—En el servici.
- 4 8 7 3 2 5.—Bestioleta.
- 6 8 7 4 5 2 2.—Objecte de cùyna.
- 1 8 2 6 5 2 2 8.—Eyna de sabater.

JOAN FERRER

TERS DE SÍLABAS

Primera ratlla vertical y horisontal: nom de dona; 2.ª: aymant del sport, y 3.ª: nom da dona.

J. MASSAGUER S. (ARTILLER)

TARJETA

Ab aquestas lletres degudament combinadas formar el títul d' una popular sarsuela castellana.

J. YNABUJ NEBOT

CONVERSA

- ¿D' ahónt vens, Mercé, tan carregada?
- Vinch del mercat.
- ¿Que va gayre cara la virám?
- Mira, aquest parell de pollas, tres duros me costan.
- Son molt caras.
- ¿Qué comprarás tú per las festas de Nadal?
- Un parell de lo que tú mateix has anomenat.

MANEL SOMS

GEROGLÍFICH COMPRIMIT

R. A. (a) PAU DE LAS CALSAS CURTAS

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8 Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

DILLUNS, DIA 21, SORTIRÁ

LA CAMPANA DE GRACIA
ALMANACH
pera 1909

Els Manaments il·lustren els mesos del any, y la cuberta, impresa á varias tintas, representa en mística actitud al nostre PAPA regant la flor que més cuyda.

L' Almanach té unas 200 planas, atapahidas de ninots polítichs y un número considerable de traballs satírichs, tots de firmas de cap de brot.

Per 2 ralets, dilluns, día 21, poden adquirirlo á tot arreu

Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

EN TARTARIN ALS ALPS

De ALFONS DAUDET — Traducció de SANTIAGO RUSIÑOL

TOMOS PUBLICATS DE LA EDICIÓ POPULAR

Anant pel món

El Mistic

Oracions (AGOTADA)

Fulls de la vida (AGOTADA)

Els Jocs Florals de Canprosa

El bon policia

Monolegs

La bona gent (AGOTADA)

Tartarin de Tarascó

El pati blau

El poble gris

La Mare

L'alegria que passa

La «Merienda» fraternal

L'Heroe

Llibertat!

La Fira de Neuilly

Els savis de Vilatrista

L'auca del senyor Esteve

L'Hereu Escampa

En Tartarin als Alps

Preu de cada tomo, 1 pesseta

L' Almanach de La Esquella de la Torratxa

PERA L' ANY 1909

Se ven per tot arreu al preu de 1 pesseta

L' Almanach de La Esquella de la Torratxa es el Cinematógrafo del any 1908

ESTÁ AGOTANTSE L' EDICIÓ

¿Quiere V. tener participación en la Lotería de Navidad?

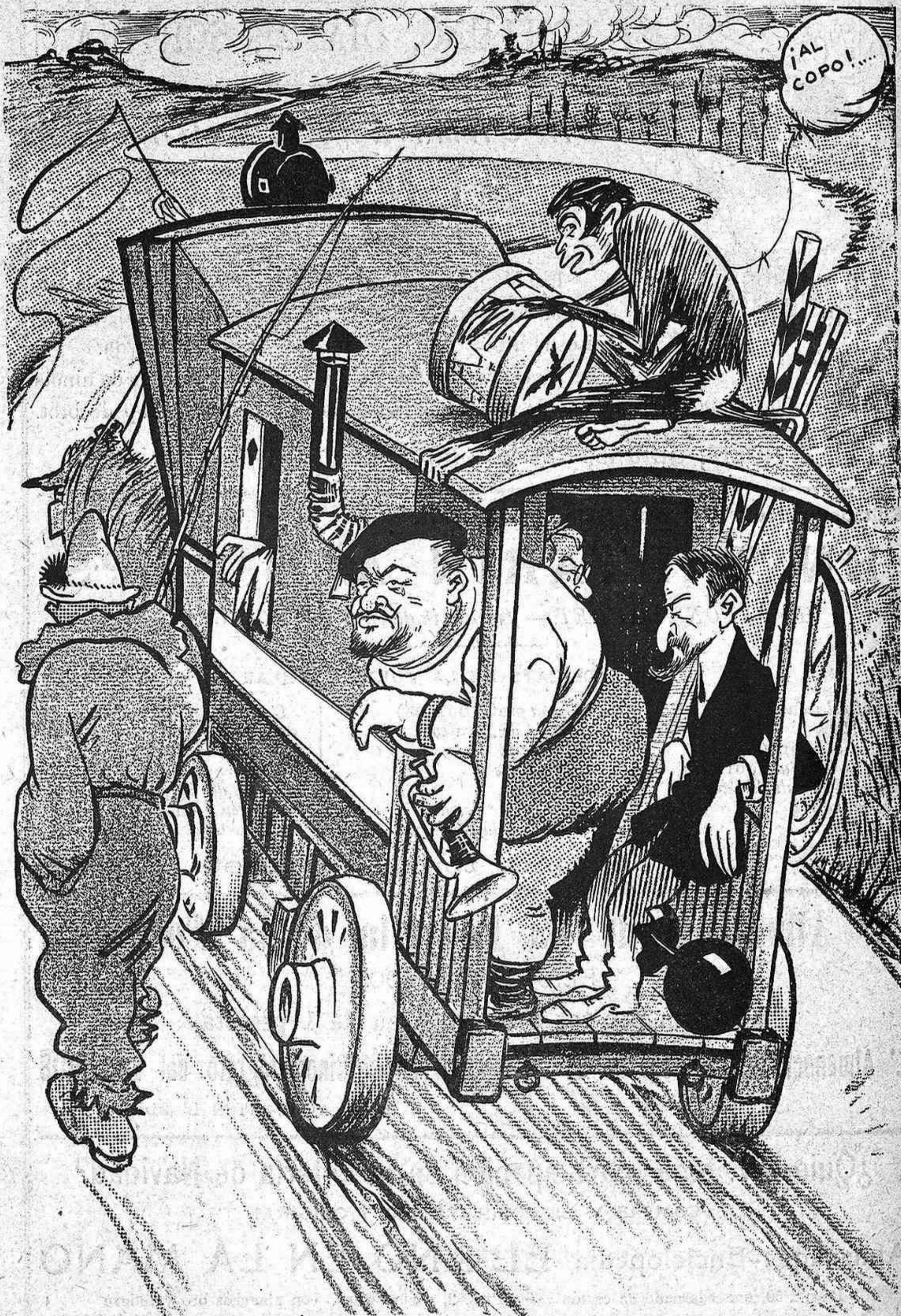
COMPRE V. EL POPULARÍSIMO Y ORIGINAL

Almanaque-Enciclopedia EL AÑO EN LA MANO

Ptas. 1'50, encuadernado en cartón — Ptas. 2, encuadernado con planchas oro y relieve

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

TEATRO ELECTORAL BARCELONÍ

La tristesa que passa.